

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Miljøvern avdelingen

Postboks 4034, 2306 Hamar

Saksbehandler, innvalgstelefon
Steinar Østlie, 62 55 11 77

Vår dato
25.11.2013
Arkivnr.
461.2

Vår referanse
2013/5279
Deres referanse
HHR/13/537/K1-M 42/

GIVAS IKS
Oterv. 9
2211 Kongsvinger

GIVAS IKS – Midlertidig tillatelse til mottak av avløpsslam ved Lysenberget slambehandlingsanlegg

Fylkesmannen i Hedmark har ferdigbehandlet søknaden fra GIVAS IKS av 18.07.2013 og har besluttet å gi tillatelse til virksomheten etter forurensningsloven på visse vilkår. Tillatelsen med tilhørende vilkår følger vedlagt.

Vi viser til deres søknad av 18.07.2013 om endret tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven.

Fylkesmannen i Hedmark gir med dette tillatelse på visse vilkår. Tillatelsen er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 11, jf. § 16 og endret i medhold av § 18. Fylkesmannen har ved avgjørelsen av om tillatelse skal gis og ved fastsettingen av vilkårene lagt vekt på de forurensningsmessige ulemperne ved tiltaket sammenholdt med de fordeler og ulemper som tiltaket for øvrig vil medføre.

Det understrekes at all forurensning fra anlegget isolert sett er uønsket. Selskapet plikter å redusere utslippene så langt dette er mulig uten urimelige kostnader.

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringer skal være basert på skriftlig saksbehandling og en forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endring ønskes gjennomført.

At forurensningen er tillatt, utelukker ikke erstatningsansvar for skade, ulemper eller tap forårsaket av forurensningen, jf forurensningsloven § 56.

I tillegg til de krav som følger av tillatelsen, plikter selskapet å overholde forurensningsloven og produktkontrollloven samt forskrifter som er hjemlet i disse lovene. For informasjon om øvrige regler som kan være aktuelle for selskapet viser vi til Miljødirektoratets hjemmesider på internett, www.miljodirektoratet.no.

Brudd på utslippstillatelsen er straffbart etter forurensningsloven §§ 78 og 79. Også brudd på krav som følger direkte av forurensningsloven og produktkontrollloven samt forskrifter fastsatt i medhold av disse lovene, er straffbart.

Saksfremstilling og begrunnelse

Lysenberget slambehandlingsanlegg benyttes i dag for behandling av slam fra Kongsvinger renseanlegg. Behandling av slam ved anlegget baserer seg på en mellomting mellom behandlingsmetodene *langtidslagring* og *enkel rankekompostering*. Slammet legges opp i ranker og vendes to ganger per år, men uten tilsats av strukturmateriale. Behandlingstid er inntil 5 år. Gjeldende tillatelse fram til nå hadde ramme på 850 tonn TS per år. Slammet er avvannet til minimum 25 % tørrstoff og legges opp i ranker under behandlingen.

Søknaden gjelder tidsavgrenset tillatelse for fortsatt drift ved Lysenberget fram til 01.01.2025. Omsøkt ramme er 1000 TS tonn avvannet slam per år, med tørrstoffinnhold 25-27 %. Søknaden gjelder mottak fra alle GIVAS sine anlegg, men primært slam fra Kirkenær og Kongsvinger renseanlegg.

Det søkes videre om avvanning i laguner av sand/slam fra sandfang/gatesluk og rengjorte avløpsledninger, med antatt tørrstoffinnhold 2-10 % TS. Det anlegges 3 separate laguner, som hver holder for ett års produksjon. Etter avvanning skal slammes legges opp i ranker.

Bakgrunnen for søknaden er at gjeldende tillatelse utløper 31.12.2013. Glåmdalsregionen mangler en permanent og framtidsrettet behandlingsløsning for avløpsslam. Det har vært foretatt en utredning med sikte på tilrettelegge en felles løsning for hele regionen, men dette arbeidet har foreløpig ikke ført fram til noen avklaring om løsningsvalg. Det vil uansett være behov for fortsatt bruk av midlertidig behandlingsløsning i flere år, før et nytt anlegg kan stå ferdig.

Det er varslet pålegg om at en slik løsning skal foreligge fra 31.12.2018.

Vurdering av slambehandlingsmetodene langtidslagring og enkel rankekompostering

Dagens slambehandling er en mellomting mellom behandlingsmetodene *langtidslagring* og *enkel rankekompostering*. Dette er en relativt enkel behandlingsform med lavt investeringsbehov.

Norsk Vann har foretatt en uttesting av behandlingsmetodene langtidslagring og enkel rankekompostering av kommunalt avløpsslam (Norsk Vann, rapport 174/2010 "Hygienisering av avløpsslam. Langtidslagring og enkel rankekompostering. Resultater av 3 års valideringstesting"), med følgende konklusjoner:

- Hygieniseringskravet kan overholdes (bakterier, parasittegg)
- Slammet er ikke garantert fritt for spiredyktige ugrasfrø og plantepatogener
- Ikke fullstendig stabilisering (mulige luktulempere)
- Innhold av nitrogen og organisk stoff reduseres langt mer enn ved andre metoder
- Langtgående nedbryting av organisk stoff gir økt konsentrasjon av tungmetaller (per tonn tørrstoff)
- Slammet får redusert bruksverdi til jordforbedring
- Slammet har liten gjødselverdi
- Metodene anbefales kun brukt for mindre slammengder

I tillegg vil disse behandlingsmetodene gi redusert nedbryting av organiske miljøgifter, hormoner og medikamentrester.

Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif, nå Miljødirektoratet) har ved klagesaksbehandling på tillatelse om utvidet midlertidig mottak ved Våler slambehandlingsanlegg, gitt faglige føringer for bruk. Langtidslagring og enkel rankekompostering bør bare brukes:

- For *små slammengder*
- For lokaliteter langt fra boliger og der folk oppholder seg
- Ved områder med stor avstand til andre behandlingsanlegg
- Dersom andre behandlingsanlegg ikke er tilgjengelige, eller er økonomisk eller faglig forsvarlig å etablere

Klif har utdypet forståelsen av begrepet «små slammengder»:

- «Anlegg med mottak mindre enn ca. 5000 pe, og i utgangspunktet ikke til mottak mer enn 10 000 pe»
- Ved ugunstige lokaliteter kan mottak mindre enn 5000 pe også vurderes som for stort
- Mottak fra 5000 til 10 000 pe forutsetter optimale forhold for mottak, inkludert:
 - Store avstander til naboer
 - Gode grunnforhold
 - Lav risiko for spredning av smitte
 - Gode muligheter for å bruke slammet senere

*

Mattilsynet understreker at hensyn til risiko for spredning av plantesykdommer, herunder floghavre og spesielt hvit potetcystenematode (PCN), må tillegges avgjørende betydning ved valg av behandlingstilstand av slam i Glåmdalsregionen. Potetproduksjon, og spesielt dyrking av settepotet, er særlig viktig for distriktet. Spredning av PCN til dyrkningsarealer vil være svært alvorlig og ha langvarige konsekvenser. Gjødseleprodukter som ikke er garantert fri for slike smittestoffer, kan ikke brukes på dyrkningsarealer.

Høringsuttalelser

Kongsvinger kommune har ingen innvendinger mot at det gis tillatelse til midlertidig drift av slambehandlingsanlegget ved Lysenberget for en tidsavgrenset periode forutsatt at miljøet blir ivaretatt med hensyn til forurensning og at tiltaket ikke fører til luktproblemer for naboene.

Arealet er definert som et LNF-A2-område i arealdelen. Tiltaket krever derfor dispensasjon fra arealdelen, samt søknad om tiltak etter plan- og bygningsloven.

Kommunen har også stilt krav om vid nabovarsling (2 km) pga. at noen naboer har signalisert at de har opplevd ubehagelig lukt. Kommunen vil behandle søknaden etter at tillatelse evt. er gitt. De mener da at det er unødvendig å sende saken på høring til berørte sektormyndigheter.

Fylkesmannens vurdering av søknaden

God utnyttelse av slam som ressurs er et viktig formål iht. gjødseleloven. Fosfor brukt til mineralgjødning er en begrenset ressurs. På sikt er det derfor viktig i større grad å utnytte fosfor i slam til gjødning. Slam fra langtidslagring og enkel rankekompostering har dårlig gjødningsverdi. I områder der konsekvenser ved eventuell spredning av plantesykdommer er spesielt alvorlig, er det særlig påkrevet å velge annen slambehandling enn ovennevnte metoder.

Vi vurderer at en snarlig etablering av en ny og framtidsrettet behandlingsløsning er så vidt viktig at nytt anlegg bør etableres så raskt det er praktisk mulig. En utsettelse av byggingen vil kunne utløse behov for ytterligere investeringer i mellomløsninger, noe vi anser ikke kan være formålstjenlig.

Med bakgrunn i dette har Fylkesmannen varslet (evt. brev av 22.11.2013) pålegg om et framtidsrettet behandlingsanlegg for Glåmdalsregionen med frist for ferdigstilling 31.12.2018. Fram til dette tidspunktet vil det kunne gis midlertidig tillatelse til fortsatt bruk av Lysenberget, basert på langtidslagring og enkel rankekompostering. Vi anser at det er fornuftig og hensiktsmessig å begrense investeringer og påkostninger i midlertidige behandlingsløsninger til et nødvendig minimum. Nødvendige tiltak i så måte vil være, basert på åpenbare risikoforhold:

- Slammet må ikke håndteres på en slik måte at det oppstår risiko for spredning av alvorlige plantesykdommer.
- Behandling og oppbevaring av slam må ikke medføre ulemper for omgivelsene i form av lukt, støy eller annen form for forurensning.
- Sige vann fra ranker, lagringsplasser eller på området for øvrig skal samles og infiltreres, slik at ikke grunnvann eller overflatevann forurennes.
- Slammet må i tilstrekkelig grad oppfylle gjødselvereforskriftens krav til hygienisering og stabilisering.

Opplagte ranker ved anlegget har tidligere ikke vært tildekket med bark e.l. GIVAS IKS mener anlegget ikke vil påføre omgivelsene luktulemp, med begrunnelse i stor avstand til nærmeste bebyggelse (ca. 1,5 km). Kongsvinger kommune har på sin side vært i kontakt med personer som opplyser at de opplever lukt fra anlegget som en ulempe. Kommunen mener likevel at tillatelse til fortsatt drift bør kunne gis, forutsatt at nødvendige krav stilles.

Søknaden har ikke vært lagt ut til offentlig høring, ettersom omsøkt drift er en tidsavgrenset videreføring av tidligere mottak, med marginal økning av årlig mottaksmengde. Slammet stammer i hovedsak fra husholdningsavløp, med en relativt liten andel prosessavløp. Det forventes derfor ikke at slammet skal medføre ekstraordinære problemer med hensyn til lukt.

I utgangspunktet aksepteres at tidligere praksis uten tildekking av slamranker videreføres. Dersom det likevel viser seg at anlegget og driften påfører omgivelsene luktulemp, må slamrankene tildekkes.

Lagring av avfall utover 3 år betraktes etter avfallsforskriften § 9-2, andre ledd, som deponering. Deponering av slam er ikke tillatt for slamkvaliteter som kan brukes i jordbruk eller til grøntarealer ut fra slammets innhold av tungmetaller og miljøgifter. Slam ved anlegget har behandlingstid 3 år. Av søknaden framgår at ferdig behandlet slam normalt transporteres ut for bruk om vinteren. Dette medfører at noe slam som tas inn om våren, vil kunne ha samlet oppholdstid ved behandlingsanlegget på i overkant av 3 år. En slik praksis anses i dette tilfellet ikke å komme i konflikt med forståelsen av deponeringsbegrepet.

Forholdet til naturmangfoldloven

I lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven), av 19.6.2009 nr. 100, heter det i § 7 at §§ 8 til 12 ”skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet”. I § 8 heter det blant annet at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Søknaden gjelder et eksisterende anlegg for en tidsavgrenset periode. Selv om en arealmessig utvidelse av anleggsområdet er påkrevet, anser vi at dette ikke vil medføre noen vesentlig endret påvirkning på naturmangfoldet sammenlignet med dagens situasjon.

”Føre-var-prinsippet” er lovfestet i § 9 og sier at ved tvil om utfallet skal påvirkningen ha sammenheng med økosystemets samlede belastning, jf. § 10. §§ 11 og 12 vurderes ikke som relevante i denne sammenheng.

Konklusjon

Ut fra en helhetsvurdering mener Fylkesmannen at mottak og behandling av slam fra GIVAS IKS sine avløpsanlegg kan videreføres i en overgangsperiode fram til nytt behandlingsanlegg for Glåmdalsregionen skal stå ferdig innen 31.12.2018. Det aksepteres at investeringer i anlegg og drift begrenses til et minimum i denne perioden, men anlegget skal ikke medføre forurensning av lokale vannforekomster, luktulemper for omgivelsene eller risiko for spredning av alvorlige plante-sykdommer.

Frister

Tabellen nedenfor gir oversikt over frister for gjennomføring av tiltak som tillatelsen krever:

Tiltak	Frist	Henvisning til vilkår
Etablering av langsiktig løsning for slambehandling	31.12.2018	Brev av 22.11.2013

Gebyr

Fylkesmannens behandling av søknader om endring av utslippstillatelser er omfattet av en gebyrordning. Vedtaket om midlertidig tillatelse til langtidslagring av slam betraktes som en endring av tillatelse av 20.03.1998. Selskapet skal betale et gebyr på kr. 5400 (sats 3) for Fylkesmannens behandling av søknaden, jf forskrift om begrensning av forurensning av 01.06.04 kapittel 39. Faktura ettersendes fra Miljødirektoratet.

Klageadgang

Vedtaket, herunder også plasseringen i gebyrklasse, kan påklages til Miljødirektoratet av sakens parter eller andre med rettslig klageinteresse innen 3 uker fra underretning om vedtak er kommet fram eller fra vedkommende fikk eller burde skaffet seg kjennskap til vedtaket. En eventuell klage skal angi hva det klages over og den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og andre opplysninger av betydning for saken bør nevnes. Klagen skal sendes til Fylkesmannen.

Med visse begrensninger har partene rett til å se sakens dokumenter. Nærmere opplysninger om dette fås ved henvendelse til Fylkesmannen. Øvrige opplysninger om saksbehandlingsregler og andre regler av betydning for saken vil Fylkesmannen også kunne gi på forespørsel.

Kopi av dette brevet med vedlegg er sendt berørte i saken i henhold til vedlagte adresseliste.

Med hilsen

Jørn G. Berg e.f.
miljøverndirektør

Steinar Østlie
overingeniør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

Tillatelsens vilkår følger på de neste sidene

Kopi med fullstendig tillatelse til:

Kongsvinger kommune, 2226 Kongsvinger

Nord-Odal kommune, 2120 Sagstua

Grue kommune, 2260 Kirkenær

Mattilsynet, Regionkontoret for Hedmark og Oppland, Postboks 383, 2381 Brumunddal

Driftsassistansen i Hedmark, Hias IKS, Vangsv. 143, 2321 Hamar

Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven

Tillatelse nr. 2011.033.T - Sak nr. 2013/5279

for

GIVAS IKS,

Langtidslagring/enkel rankekompostering av slam ved Lysenberget slambehandlingsanlegg, midlertidig tillatelse til mottak av avløpsslam

Tillatelsen er gitt i medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6, § 11 jfr. § 16 og endret i medhold av § 18. Tillatelsen er gitt på grunnlag av opplysninger gitt i søknad av 18.07.2013 samt opplysninger fremkommet under behandlingen av søknaden. Vilkårene framgår på side 7 til og med side 10.

Denne tillatelsen erstatter følgende tillatelse: "Forlengelse av midlertidig tillatelse til mellomlagring av avløpsslam på Skansgård skog, Kongsvinger kommune", av 10.01.2011. Tillatelsen er midlertidig med varighet fram til 31.12.2018.

Dersom hele eller vesentlige deler av tillatelsen ikke er tatt i bruk innen 4 år etter at tillatelsen er trådt i kraft, skal selskapet sende Fylkesmannen en redegjørelse for virksomhetens omfang slik at Fylkesmannen kan vurdere eventuelle endringer i tillatelsen.

Virksomhetsdata

Anleggets eier	GIVAS IKS		
Postadresse	Oterv. 9, 2211 Kongs.	Kommune	0402 Kongsvinger
Org. nummer (bedrift)	989 352 385	Virksomhetens kategori ¹	*
NACE-nr	37.000	NOSE-nummer	*
Bransje (nace)	Generell offentlig administrasjon		

Fylkesmannens referanser

Arkivkode	Anleggsnummer	Risikoklasse (kontrollklasse)
461.2	0402.0092.01	3

Tillatelse gitt: 25.11.2013	Endringsnummer: 2	Sist endret: 10.11.2011
Jørn G. Berg e.f. miljøverndirektør		Steinar Østlie overingeniør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

¹ Jf Forurensningsforskriftens kapittel 36 om behandling av tillatelser etter forurensningsloven

1. Generelt

All forurensning fra virksomheten, herunder utslipp til luft og vann, samt støy og avfall, er isolert sett uønsket. Selskapet plikter å redusere sine utslipp, herunder støy og lukt, så langt dette er mulig uten urimelige kostnader. Plikten omfatter også utslipp av komponenter det ikke er satt spesifikke grenser for.

Det forutsettes at området ikke brukes i friluftssammenheng eller til andre formål som medfører allmenn ferdsel gjennom området.

2. Lokalisering og resipient

Lokaliteten er et eksisterende behandlingsanlegg for avløpsslam, bestående av mellomlagringsplass (frilandskompostering), samt avvanningslaguner for sandholdig slamvann, ved Skansgård skog, gnr. 6, bnr. 1, nordvest for Brakalsvålmyra, i Kongsvinger kommune.

Nærmeste bebyggelse ligger ca. 1,5 km fra anlegget.

3. Belastning og slammengder

Tillatelsen gjelder tidsavgrenset fram til 31.12.2018 for mottak og behandling av avløpsslam med tørrstoffinnhold 25-27 % fra GIVAS sine renseanlegg, primært fra Kirkenær og Kongsvinger renseanlegg. Mottaket er avgrenset til 1000 tonn tørrstoff (TS) per år.

Slammet skal behandles ved *langtidslagring/enkel rankekompostering*. Slammet skal legges opp i ranker og vendes to ganger årlig.

Avvanning av sand og slam fra sandfang, gatesluk og rengjorte avløpsledninger med tørrstoffinnhold 2-10 % i laguner. Etter avvanning skal slammet legges opp i ranker for langtidslagring/enkel rankekompostering.

Ristgods fra kommunale renseanlegg skal vaskes/presses og leveres godkjent avfallsmottak.

4. Innretting av anlegget

1. Komposteringen skal skje på tett flate.
2. Sigevann fra området skal infiltreres i grøfter eller basseng.
3. Avstand mellom bunnen av lagringsplassen og høyeste grunnvannstand skal være minst 0,7 meter.
4. Området skal avsperras med viltgjerde og låsbar port.
5. For overvåking av eventuell påvirkning av grunnvann kan det bli satt krav om nedsetting av rørbrønner og uttak samt analyse av prøver etter nærmere fastsatt program.

5. Drift

Slam som behandles ved anlegget skal være avvannet til minimum 25 % tørrstoffinnhold (TS).

Slammet skal legges opp i ranker ved levering på anlegget. Rankene må merkes godt.

Avvanning i laguner tillates brukt for slam og sand fra sandfang, gatesluk og rengjorte avløpsledninger m.m. Etter avvanning skal slammet legges opp i ranker.

Lagunene tømmes for slam med regelmessige intervaller, slik at ikke lagunene i praksis fungerer som deponi.

Ferdig behandlet slam skal oppfylle gjødselvereforskriftens krav til stabilisering og hygienisering.

Maksimal behandlingstid for slammet er 3 år. Utkjøring av ferdigbehandlet slam foretas vanligvis om vinteren.

6. Utslipp til luft

Slambehandlingsanlegget skal ikke avgi sjenerende lukt til omgivelsene.

Det gis i utgangspunktet dispensasjon fra krav om fortløpende tildekking av rankene. Dersom behandlingen medfører luktulempere for omgivelsene, må tildekking med bark e.l. iverksettes.

Ved vending av ranker og utkjøring av slam må mest mulig gunstig forhold ut fra årstider, vindretninger og andre værforhold må tilstrebes.

7. Støy

Avløpsanlegget skal ikke avgi sjenerende støy til omgivelsene. Støykravene framgår av Miljøverndepartementets rundskriv T-1442/2012.

8. Bruk av slam

Ferdig behandlet slam kan lagres i maksimalt 3 år før bruk. Lagring utover 3 år betraktes som deponering, jf. avfallsforskriften § 9-2. Deponering av organisk avfall er ikke tillatt.

Selskapet må ha en oppdatert plan for bruk av slam.

9. Resipientovervåking (jf. forurensningsforskriften § 14-9)

Fylkesmannen kan fastsette nærmere krav til selskapet om deltakelse i vassdragsovervåking eller lignende tiltak, jf. forurensningslovens § 51 (videreføring av gjeldende krav).

10. Internkontroll

Selskapet plikter å utøve internkontroll for sin virksomhet i henhold til gjeldende forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften). Internkontrollen skal blant annet sikre og dokumentere at virksomheten overholder krav i denne tillatelsen, forurensningsloven, produktkontrollloven og relevante forskrifter til disse lovene. Selskapet plikter å holde internkontrollen oppdatert.

Internkontrollen skal også beskrive kartlegging og vurderinger av risiko for akutt forurensning og annen uønsket påvirkning på ytre miljø, samt forebyggende tiltak for minimalisere risikofaktorene.

Selskapet plikter til enhver tid å ha oversikt over alle aktiviteter som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold.

11. Tiltak ved økt forurensningsfare

Dersom det som følge av unormale driftsforhold eller av andre grunner oppstår fare for økt forurensning, plikter selskapet å iverksette de tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den økte forurensningsfaren, herunder om nødvendig å redusere eller innstille driften.

Selskapet skal så snart som mulig informere Fylkesmannen om unormale forhold som har eller kan få forurensningsmessig betydning. Akutt forurensning skal varsles iht. pkt 10.4.

12. Nedleggelse

Ved nedleggelse av anlegget eller hvis virksomheten stanser for en lengre periode, skal selskapet gjøre det som til enhver tid er nødvendig for å motvirke fare for forurensninger. Hvis anlegget eller virksomheten kan medføre forurensninger etter nedleggelsen eller driftsstansen, skal det i rimelig tid på forhånd gis melding til Fylkesmannen.

Fylkesmannen kan fastsette nærmere hvilke tiltak som er nødvendig for å motvirke forurensning. Fylkesmannen kan pålegge selskapet å stille garanti for dekning av framtidige utgifter og mulig erstatningsansvar.

Dersom virksomheten ønskes startet på nytt, skal det gis melding til Fylkesmannen i god tid før start er planlagt.

13. Tilsyn

Selskapet plikter å la representanter for forurensningsmyndigheten eller de som denne bemyndiger, føre tilsyn med anleggene til enhver tid.